

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 411/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. decembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť V. U., H., zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. U. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. augusta 2008 doručená sťažnosť V. U., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ľ. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

„Krajský súd v Banskej Bystrici na neverejnom zasadnutí 10. júna 2008 prerokoval moju sťažnosť proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. Tp 130/07 z 15. 5. 2008 a rozhodol podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. s poukazom na ustanovenie § 195 ods. 2 Tr. por. tak, že zrušil uznesenie súdu I. stupňa.

Podľa § 76 ods. 2, 3 Tr. por. predĺžil lehotu trvania väzby u mňa (a ďalších troch spoluobvinených) do 11. augusta 2008...

Uznesením sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Rimavská Sobota, sp. zn. Tp 130/07 z 13. decembra 2007 som bol podľa § 72 ods. 1 Tr. por. z dôvodov stanovených v § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. vzatý do väzby. Väzba bola na mňa uvalená v súvislosti s obvinením pre zločin úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, 3 Tr. zák.

Tvrdím, že som sa nemal možnosť vyjadriť k tvrdeným skutočnostiam prokurátorom uvedeným v jeho návrhu na predĺženie lehoty väzby. Ďalej som nemal možnosť porovnať zákonom stanovené lehoty na zákonné rozhodnutie o predĺžení trvania väzby, pretože návrh prokurátora mi nikdy nebol doručený. Ďalej som nemal možnosť vôbec sa vyjadriť k dôvodom a argumentom prokurátora v takom návrhu, a to ani ústne, pretože pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania väzby Okresným súdom Rimavská Sobota som nebol súdom vypočutý. Jednoducho len pri doručení uznesenia sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Rimavská Sobota, sp. zn. Tp 130/07 z 15. 5. 2008 som sa dozvedel, že na základe návrhu Okresného prokurátora Rimavská Sobota je moja lehota väzby predĺžená do 11. decembra 2008. Sudca pre prípravné konanie sa s návrhom stotožnil, akceptoval dôvody prokurátora, ktoré sa však podľa môjho názoru nezakladajú na skutočnom priebehu prípravného konania.

V zákonom stanovenej lehote som podal proti vyššie označenému uzneseniu prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť. O nej rozhodol na neverejnom zasadnutí, teda opäť bez mojej účasti a môjho vypočutia, Krajský súd v Banskej Bystrici. Uznesením sp. zn. 5Tpo 69/08 z 10. júna 2008 síce zrušil sťažnosťou napadnuté uznesenie okresného súdu, ale napriek tomu podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku predĺžil lehotu trvania

väzby do 11. augusta 2008. Rozhodol tak napriek tomu, že v odôvodnení uznesenia jednoznačne vytkol súdu I. stupňa, že o predĺžení lehoty bolo rozhodnuté bez toho, aby bol návrh prokurátora doručený jednotlivým obvineným, teda aj mne, resp. ich obhajcom, a že by bol vypočul obvinených k tomuto návrhu v súlade s ustanovením § 72 ods. 2 Tr. por., pretože návrh na predĺženie lehoty trvania väzby obsahoval nové skutočnosti, ku ktorým bolo potrebné obvinených vypočuť. Súd II. stupňa ďalej v odôvodnení uznesenia konštatoval, že takým postupom sudcu okresného súdu pre prípravné konanie bola porušená zásada rovnosti strán v konaní pred súdom, ktorá nie je len zásadou trestného konania (§ 2 ods. 14 Tr. por.), ale aj ústavnou zásadou v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR. Samotnému návrhu prokurátora vytkol, že je značne všeobecný a málo konkrétny.

Napriek tomu, že krajský súd jednoznačne konštatoval porušenie ústavnosti a zákonnosti sudcom pre prípravné konanie okresného súdu, ani krajský súd, hoci aj dodatočne, mi nedoručil návrh prokurátora, ani ma nevypočul k tomuto návrhu, predĺžil lehotu trvania väzby o dva mesiace, teda do 11. augusta 2008...

Zásada rovnosti zbrani bola porušená tým, že ja ani môj obhajca sme nemali možnosť sa ani len vyjadriť písomne k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, nemali sme možnosť ani prejaviť svoje stanovisko k tomu, či chcem byť v konaní pred súdom vypočutý a v konečnom dôsledku som sa ani ústne nemohol, či už sám alebo prostredníctvom obhajcu k návrhu vyjadriť pred súdom...

V rámci ústavnej sťažnosti namietam aj základné ľudské právo spočívajúce v tom, že nikto nemôže byť odňatý jeho zákonnému sudcovi... Uznesenia o mojom vzatí do väzby, o predĺžení trvania lehoty väzby sú vydávané pod spisovou značkou Tp 130/07. Vždy však o trvaní mojej väzby rozhoduje iný sudca, keď pôvodne uvalil väzbu sudca pre prípravné konanie JUDr. K. S., keď vydal uznesenie z 13. 12. 2007, lehotu trvania väzby predlžoval ďalší sudca Mgr. O. L. uznesením z 15. 5. 2008 a naposledy JUDr. P. Z. uznesením zo dňa 17. júla 2008. Posledne menovaný sudca predĺžil lehotu trvania väzby znova do 11. decembra 2008...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie, aby formou dočasného opatrenia prikázal krajskému súdu do vydania nálezu bezodkladne ho prepustiť z väzby na slobodu a aby v náleze vyslovil:

„1) Uznesením Krajského súdu Banská Bystrica, sp. zn. 5Tpo 69/08 z 10. júna 2008 boli porušené základné ľudské práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy SR, z čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 48 ods. 1 Ústavy SR v nadväznosti na čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor) a čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd,

2) Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 5Tpo 69/08 z 10. júna 2008 a prikazuje, aby V. U. prepustil neodkladne z väzby na slobodu,

3) Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť V. U. trovy konania v sume 7.938,- Sk do 30 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. E. H., B.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o predĺžení lehoty trvania väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. II. ÚS 70/00, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07, III. ÚS 271/07).

Podstatou námietok sťažovateľa boli tvrdenia o nezákonnosti uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008, ktorým bolo uznesenie súdu prvého stupňa o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby do 11. decembra 2008 zrušené a ktorým bola zároveň lehota trvania väzby predĺžená do 11. augusta 2008, a to aj napriek tomu, že sťažovateľ nebol k dôvodom predĺženia väzby vypočutý a ani mu nebol doručený návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby. Tým podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania, a preto mal byť hneď prepustený z väzby na slobodu. Okrem toho sťažovateľ tvrdil, že došlo aj k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu, pretože, ako uviedol, o zákonnosti jeho väzby vždy rozhodoval iný sudca pre prípravné konanie.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 37 ods. 2 listiny každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy, a to od začiatku konania.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ v časti sťažnosti namietal porušenie zásady rovnosti strán v konaní, teda porušenie svojho základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tp 130/07 z 15. mája 2008, ktorým bola

na základe návrhu prokurátora predĺžená lehota trvania sťažovateľovej väzby do 11. decembra 2008. Krajský súd síce napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušil, ale zároveň uznal dôvodnosť ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby, ktorú predĺžil do 11. augusta 2008.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že sťažovateľom označené články ústavy a dohovoru zakotvujú práva všeobecnej povahy, o porušení ktorých sa dá uvažovať v prípade trestného konania, v rámci ktorého sa rozhoduje vo veci samej o trestnom obvinení konkrétnej osoby. V prípade, ak ide o námietky týkajúce sa trestného procesu a bezprostredne súvisiace s osobnou slobodou jednotlivca, teda o námietky vyžadujúce preskúmanie zákonnosti väzby (v prípadoch vzatia do väzby, návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, žiadosti o prepustenie z väzby a pod.), tieto skutočnosti možno skúmať z hľadiska špeciálnych ustanovení, ktorými sú čl. 17 ústavy alebo čl. 5 dohovoru, nie však čl. 47 ods. 3 ústavy alebo čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. III. ÚS 288/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť v tejto odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Z petitu sťažnosti taktiež vyplynulo, že napadnutým uznesením krajského súdu sťažovateľ namietal aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 37 ods. 2 listiny, ktorého účelom je garantovať každému právo na poskytnutie právnej pomoci pred ktorýmkoľvek orgánom verejnej moci počas celého priebehu konania. Ústavný súd však uvádza, že sťažovateľ žiadnym relevantným spôsobom neodôvodnil, v čom vidí porušenie tohto základného práva, a okrem toho je ústavný súd toho názoru, že medzi uznesením krajského súdu a namietaným porušením tohto základného práva neexistuje žiadna príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala aspoň úvahy o možnom porušení tohto základného práva. Toto zistenie viedlo ústavný súd k úsudku, že sťažnosť sa aj v tejto časti javí ako zjavne neopodstatnená.

Je nepochybné, že sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru uznesením krajského súdu, ktorým sa v podstate rozhodovalo o ďalšom trvaní jeho väzby.

Dôvodnosť ďalšieho trvania väzby je ratione materiae súčasťou čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorého porušenie sťažovateľ nenamieta. Sťažovateľ namiesto toho vytýka porušenie čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorý sa však ratione materiae vzťahuje na rozhodovanie o vzatí do väzby (uvalení väzby). Vzhľadom na to námietka porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru je neopodstatnená už na prvý pohľad (obdobne I. ÚS 352/06, III. ÚS 34/07).

Okrem toho sťažovateľ namietal aj skutočnosť, že jeho väzobná vec je síce na okresnom súde vedená pod sp. zn. Tp 130/07, ale v jednotlivých prípadoch rozhodovania o zákonnosti jeho väzby rozhodovali rozdielni sudcovia pre prípravné konanie, čím podľa jeho názoru došlo k porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. V odôvodnení svojej sťažnosti teda namietal uznesenia či už o vzatí do väzby, alebo o ďalšom trvaní väzby z 13. decembra 2007, 15. mája 2008 a 17. júla 2008. Tieto námietky však nepremietol do petitu sťažnosti, ktorý tvorí východisko rozhodnutia ústavného súdu, keď uviedol, že namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008.

Ústavný súd je však v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. S prihliadnutím na uvedené, ako aj vzhľadom na obsah námietok týkajúcich sa porušenia základného práva na zákonného sudcu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Nezistil totiž príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením tohto základného práva a napadnutým uznesením krajského súdu.

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008. Porušenie označených práv videl v tom, že krajský súd hoci zrušil prvostupňové rozhodnutie, rozhodol o predĺžení lehoty trvania jeho väzby aj napriek tomu, že mu nebolo umožnené vyjadriť sa k návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, a to ani písomne, ani ústne, keďže tento návrh mu nebol doručený. Tým podľa jeho názoru došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania a rovnosti strán v konaní.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd zistil, že na základe návrhu prokurátora z 12. mája 2008 okresný súd uznesením sp. zn. Tp 130/07 z 15. mája 2008 predĺžil lehotu trvania väzby sťažovateľa, ako aj ďalších spoluobvinených do 11. decembra 2008.

Ako vyplýva z uznesenia okresného súdu, prokurátor svoj návrh na predĺženie lehoty trvania väzby odôvodnil takto: „... ide o dôkazne rozsiahlu a náročnú vec (čítajúc v súčasnej dobe nie menej ako 8 dielčích skutkov spáchaných na rôznych miestach Slovenskej republiky) vyšetrovanie nebude možné ukončiť v lehote do 6 mesiacov aj napriek akejkoľvek maximálnej snahe vyšetrovateľa tak, ako to má na mysli ustanovenie § 76 ods. 2) Tr. por. V rámci prípravného konania je potrebné ešte vypočúť veľké množstvo svedkov z rôznych oblastí SR čo je náročné aj z hľadiska ekonomického, ich výpovede vyhodnotiť, vykonať opatrenia na zabezpečenie ďalších potrebných úkonov, ktorých potreba vzíde z vykonaného dokazovania, ktoré úkony reálne nie je možné uskutočniť v lehote do 11. 06. 2008 kedy u obvinených skončí zákonom stanovená šesťmesačná lehota trvania väzby v prípravnom konaní v zmysle § 76 ods. 2) Tr. por. Prokurátor konštatuje vo svojom návrhu, že vyšetrovateľ vo veci koná aktívne, zákonne bez zbytočných prietahov, pričom vyšetrovateľ v ďalšej časti prípravného konania bude skúmať formu a mieru zavinenia jednotlivých obvinených aj pri spáchaní trestnej činnosti súvisiacej s poistnými podvodmi. Je dôvodné podozrenie, že boli spáchané aj daňové trestné činy. Prokurátor vzhľadom na náročnosť dokazovania a množstvo dôkazov, ktoré treba vykonať navrhuje predĺžiť lehotu trvania väzby u všetkých štyroch obvinených do 11. 12. 2008. Dôvod väzby podľa návrhu prokurátora je naďalej daný podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, u všetkých štyroch obvinených tak ako to konštatoval sudca pre prípravné konania vo svojom uznesení zo dňa 13. 12. 2007 sp. zn. Tp 130/07...“

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ 28. mája 2008 sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 5 Tpo 69/08 z 10. júna 2008 tak, že rozhodnutie okresného súdu zrušil a lehotu trvania väzby sťažovateľa a ďalších spoluobvinených predĺžil do 11. augusta 2008.

V predmetnej sťažnosti sťažovateľ argumentoval takto:

„Dňa 28. 05. 2008 mi bola uznesením Okresného súdu v Rimavskej Sobote, č. k. Tp 130/07, zo dňa 15. 05. 2008, podľa § 76 ods. 2, Tr. poriadku, na návrh prokurátora predĺžená lehota trvania mojej väzby do 11. decembra 2008.

Do väzby som bol vzatý dňa 11. 12. 2007, z dôvodov § 71 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku, vzatý do väzby. Do väzby som bol vzatý z toho dôvodu, že som sa mal dopustiť prečinov podvodu podľa § 221 ods. 1, 2 Trestného zákona.

Proti uzneseniu si v zákonnej lehote podávam sťažnosť, ktorú následovne odôvodňujem:

V predmetnej veci som využil svoje zákonné právo a odmietol som vypovedať. Napriek tomu, že som odmietol vypovedať, som toho názoru, že vzhľadom na celkovú dôkaznú situáciu v predmetnej trestnej veci v mojom prípade nie sú splnené dôvody väzby a moje vzatie do väzby bolo nedôvodné. Z predmetných uznesení nevyplýva nijaká obava z toho, že by som ako to vyplýva z dôvodu väzby v mojom prípade, som pokračoval v páchaní trestnej činnosti. Ja som slušný človek, doposiaľ som nebol súdne trestaný. Mám trvalé bydlisko, žijem životom slušného občana.

Z uvedených dôvodov považujem moje vzatie do väzby za nedôvodné. Počas môjho doterajšieho pobytu vo väzbe mi nebolo preukázané zo strany orgánov činných v trestnom konaní spáchanie nijakej trestnej činnosti. Napriek danej dôkaznej situácii mi bola po uplynutí šesťmesačnej lehoty moja väzba predmetným uznesením predĺžená.

Nesúhlasím s odôvodnením uznesenia kde sa konštatuje, že vyšetrovateľ vo veci koná aktívne. Ja naopak poukazujem na nečinnosť a pasivitu orgánov činných v trestnom konaní. Zdôrazňujem, že všetky úkony vo veci by mohli byť vykonávané aj počas môjho pobytu na slobode.

Z uvedených dôvodov žiadam, aby moje trestná vec bola predložená na posúdenie a rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici a aby tento zamietol návrh prokurátora na predĺženie mojej väzby a aby som bol ihneď prepustený z väzby na slobodu. “

Z relevantnej časti odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva:

„Na základe podaných sťažností preskúmal krajský súd podľa § 192 ods. 1 Tr. por. napadnuté uznesenie okresného súdu o predĺžení lehoty trvania väzby menovaných obvinených, ako aj konanie mu predchádzajúce a z ďalej uvedených dôvodov dospel

k záveru, že toto uznesenie je potrebné zrušiť a o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby obvinených je potrebné, aby krajský súd o ňom rozhodol sám.

V prvom rade treba uviesť, že o návrhu okresného prokurátora z 12. mája 2008 rozhodol sudca okresného súdu pre prípravné konanie dňa 15.5.2008 bez toho, že by tento návrh bol doručený jednotlivým obvineným, resp. ich obhajcom a že by bol vypočul obvinených k tomuto návrhu v zmysle § 72 ods. 2 Tr. por. (lebo návrh na predĺženie lehoty trvania väzby obsahoval nové skutočnosti, ku ktorým bolo potrebné obvinených vypočuť).

Takýmto postupom sudcu okresného súdu pre prípravné konanie bola porušená zásada rovnosti strán v konaní pred súdom, ktorá nie je len zásadou Trestného poriadku (§ 2 ods. 14 Tr. por.), ale aj ústavnou zásadou v zmysle článku 47 ods. 3 našej ústavy.

S poukazom aj na predošlé uznesenia krajského súdu, ktorými riešil otázku väzby obvinených v tejto veci (z 2. 1. 2008, 5. 3. 2008, 28. 3. 2008 a 13. 5. 2008) treba v zásade konštatovať, že aj v súčasnosti je trestné stíhanie obvinených V. U., B. H. a Z. M. dôvodné a väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. daný a nie je možné sa stotožniť s názorom obhajoby obvinených, že je tomu naopak a obvinených treba z väzby prepustiť na slobodu (prípadne aj pri prijatí sľubu).

Na druhej strane však treba tiež uviesť, že návrh prokurátora na šesťmesačné predĺženie lehoty trvania väzby obvinených (po 11. 6. 2008) je značne všeobecný a málo konkrétny.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností treba konštatovať, že v súčasnosti sa javí byť trestné stíhanie obvinených V. U., B. H. a Z. M. dôvodné a väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. za daný. Keďže evidentne nejde o jednoduchú vec, šesťmesačná lehota trvania väzby nie je postačujúca a túto je potrebné predĺžiť. Predĺženie zákonnej šesťmesačnej lehoty trvania väzby obvinených o ďalších šesť mesiacov však neodôvodňuje ani napadnuté uznesenie okresného súdu (s porušením ústavnosti a zákonnosti) a ani argumentácia okresného prokurátora v návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby a ani argumentácia okresného súdu v napadnutom uznesení.

Vychádzajúc z doteraz zadovážených dôkazov a argumentov pre a proti väzbe, krajský súd má za to, že dôvodné je v súčasnosti predĺžiť väzbu obvinených V. U., B. H. a Z. M. o dva mesiace, t. z. do 11. augusta 2008...

K otázke možného predĺženia väzby obvinených pre budúcnosť treba dodať, že v prípade ak by mala byť táto väzba predlžovaná aj v budúcnosti, návrh okresného prokurátora na predĺženie väzby by musel byť konkrétnejší (najmä uviesť dôvody neskončenia veci v prípravnom konaní voči konkrétnym skutkom a potrebu vykonania dôkazov takisto voči konkrétnym skutkom) a postup okresného súdu pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby obvinených by musel byť v súlade s Trestným poriadkom a aj našou ústavou...“

Okrem toho ústavný súd zistil, že uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 130/07 z 30. októbra 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť a stalo sa vykonateľným 7. novembra 2008, bol sťažovateľ na základe žiadosti o prepustenie z väzby z 29. októbra 2008 prepustený z väzby na slobodu.

Vzhľadom na závažné dôsledky pozbavenia osobnej slobody musí konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti väzby (konanie v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru), splňať niektoré princípy spravodlivého konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07).

Rešpektovanie základných práv fyzickej osoby podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy v prípadoch, ak je pozbavená osobnej slobody väzbou, však zahŕňa aj zabezpečenie ďalších základných procesných záruk vyžadovaných v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru v konaní súdu, ktorého predmetom je rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby.

Judikatúra ústavného súdu (napr. III. ÚS 68/08) vychádza z toho, že osoba vo väzbe musí mať možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti.

Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) týkajúcim sa odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Za týmto účelom jej musí byť poskytnutá možnosť nahliadnuť do spisu (pokiaľ o to požiada), pričom jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania).

Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“).

Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (napr. III. ÚS 198/05, III. ÚS 226/07).

Avšak rozhodnutie súdu bez osobnej účasti obvineného v konaní týkajúcom sa preskúmania zákonnosti jeho väzby nemusí v každom jednotlivom prípade predstavovať ústavne nekonformný zásah do základných práv a slobôd obvineného. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. v relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak je vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prejednávaných skutočností zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (napr. III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní treba posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu. Čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (napr. III. ÚS 345/06, III. ÚS 67/08).

Vychádzajúc zo svojej judikatúry ústavný súd konštatuje, že je pravdou, že sťažovateľovi nebol doručený návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby z 12. mája 2008. Táto skutočnosť vyplýva aj z napadnutého uznesenia krajského súdu. Na strane druhej je však potrebné poukázať na to, že argumenty prokurátora pre ďalšie trvanie väzby boli premietnuté do odôvodnenia uznesenia okresného súdu, ktoré bolo sťažovateľovi doručené a proti ktorému podal prostredníctvom svojej právnej zástupkyne sťažnosť. Aj keď sťažovateľ mal týmto možnosť reagovať na tvrdenia prokurátora, podľa názoru ústavného súdu tak neučinil, keďže svoju sťažnosť formuloval len veľmi všeobecne. Z jej obsahu totiž vyplynulo, že sťažovateľ nevidí dôvod svojej väzby, že podľa jeho názoru doterajšia dôkazná situácia neodôvodňuje ďalšie trvanie väzby, ako aj to, že sa považuje za slušného človeka. Ako je zrejmé z tejto sťažnosti, sťažovateľ vôbec nenamietal skutočnosť, že mu nebol doručený návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby, a taktiež nežiadal krajský súd o vypočutie k okolnostiam väzby. Obmedzil sa len na požiadavku, aby ho krajský súd prepustil z väzby na slobodu.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia uznal, že nedoručením návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľovi došlo k porušeniu zásady rovnosti strán v konaní, ale na druhej strane zároveň uznal dôvodnosť ďalšieho trvania väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. A aj keď krajský súd vytkol, že návrh prokurátora na šesťmesačné predĺženie lehoty trvania väzby bol „značne všeobecný a málo konkrétny“, zo „zadovážených dôkazov a argumentov pre a proti väzbe“ mal krajský súd za preukázané, že je odôvodnené, aby väzba sťažovateľa, ako aj ďalších spoluobvinených bola predĺžená do 11. augusta 2008, a to poukazujúc aj na náročnosť veci a nemožnosť jej skončenia v šesťmesačnej lehote. Je nepochybné, že krajský súd sa nestotožnil bez výhrad s názormi prokurátora a okresného súdu, keď rozhodol o predĺžení lehoty trvania väzby,

ale nie v trvaní navrhnutom prokurátorom a odobrenom okresným súdom (do 11. decembra 2008), ale v lehote kratšej o štyri mesiace, teda do 11. augusta 2008.

Podľa názoru ústavného súdu je odôvodnenie krajského súdu v rozsahu už prezentovanom zlučiteľné s obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Po konfrontácii tohto uznesenia s obsahom námietok sťažovateľa zároveň ústavný súd hodnotí napadnuté uznesenie ako dostatočne odôvodnené a ako také, ktoré nenesie znaky svojvôle. Krajský súd v ňom totiž jasne prezentoval svoje názory odôvodňujúce ďalšie trvanie väzby, pričom jeho pozornosti neušli ani predchádzajúce procesné pochybenia okresného súdu.

Ústavný súd konštatuje, že aj napriek procesnému pochybeniu okresného súdu, ktorý nedoručil návrh prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľovi, nemožno uvažovať o porušení označených práv, pretože sťažovateľ mal možnosť prostredníctvom sťažnosti proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa reagovať na tvrdenia prokurátora a predstrieť svoje argumenty proti väzbe. Zároveň mohol tak, ako to vyplýva z § 72 ods. 2 Trestného poriadku, výslovne požiadať krajský súd o svoje vypočutie. Keďže argumenty, ktoré uviedol sťažovateľ v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu, nepresvedčili krajský súd o potrebe jeho osobného výsluchu, krajský súd tak urobil v súlade s § 72 ods. 2 Trestného poriadku, o to viac, že rozhodol na neverejnom zasadnutí, na ktorom nebol prítomný ani prokurátor.

Ústavný súd nemá pochybnosti o dôslednosti periodickej kontroly zákonnosti sťažovateľovej väzby, keď na základe jeho žiadosti z 29. októbra 2008 ho okresný súd 7. novembra 2008 prepustil z väzby na slobodu poukazujúc na neprimeranú dĺžku trvania väzby a jeho doterajšiu bezúhonnosť.

Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa obsiahnutými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. decembra 2008